

Њега живића послје садње

— II дио —

Ако садимо живиће у рано прољеће, онда ускоро долази до истодобног цвјетања. Уколико се извјесне биљчице нијесу потпуно учврстиле, треба их уклонити, јер неће моћи обезбиједити жељену производњу. Ако се жели производња већег броја врежица, онда у том случају такође треба уклонити и цвјетне популке, па ће тада доћи до повећања врежица.

Ако се ожиљавање дозволи свима врежицама, онда ће доћи до формирања великог броја биљака код садње у широким редовима, па се у том случају мора на неки начин извршити прорјеђивање. Биљке у широким редовима треба да буду на отстојању од најмање 6—10 или 15 до 25 см.; кад се укаже потреба, онда се ово прорјеђивање врши мотиком или ручно, како би се спријечио пораст сувише великог броја биљака.

Код садње у широким редовима, када је дошло до примања живића и њиховог распостирања, онда се врши избор најјачих врежица. Чим се ове врежице развију и појави лист, покривају се земљом. На тај начин је свакој врежици одређено да се ожиљава на оном отстојању од матичне биљке које желимо. Понекад се врши ожиљавање великог броја врежица или у одређеним редовима, или на отстојању од 17 до 20 см. Ако се врежице не могу довољно развити због немања довољно простора, могу се оставити док се довољно

не ожиле, а онда се пресађују на мјесто гдје има довољно простора. Све врежице, изузев оних које се остављају, уклањају се помоћу мотике, ножа или на који други начин.

Формирање врежица као и њихов развој претстављају тешко оптерећење за матичну биљку, код узгоја јагода на брежуљкастим теренима, прорјеђивање врежица је важно. Потребно је уклањати врежице прве године чешће него каснијих година, и код неких сората чешће него код других. У Орегону и Вашингтону врежице треба да буду кидане 5—7 пута прве године код сорте маршал и 6—10 пута прве године код неких других сората. У другој и сљедећих година ће бити вјероватно довољно ако извршимо два кидања мање.

Испитивања су показала да под извјесним условима биљчине код којих су прорјеђиване врежице послје сваке двије недеље дале су 75% више воћа него оне код којих је прорјеђивање вршено сваких 6 недеља. У многим условима чешћа прорјеђивања су чак много значајнија него што су показала поменута испитивања. Код других испитивања јагодама је било дозвољено да се вријеже послје 1 септембра. Послије овог датума било је произведено у просјеку само 4,5 врежица по једној матичној биљци, а принос матичне биљке је био смањен на мање од

половине сусједних биљака код којих није било дозвољено вријежење.

ОБРАДА

Обрада се примјењује првенствено да би се сузбили корови. Са њом треба отпочети ускоро после садње биљака и наставити у току вегетационе сезоне. Одмах после сваког заливања (у условима наводњавања), бразде за наводњавање треба да буду обрађене. Ово чини површину земљишта растреситом и тако помаже одржавање земљишта у доброј кондицији. Тамо гдје се бразде не обрађују, земљиште се може забарити, а после сушења може се појавити покорница са већим пукотинама. Такве пукотине не само што повећавају губљење воде путем испаравања већ могу чак да доведу и до кидања коријена код биљака. У сврху обраде сада су у врло великој употреби разни тракторски прикључци. Узгајивачи треба да употребљавају тракторске прикључке који најбоље обрађују земљиште и уништавају корове, али који не иду дубоко и не уништавају коријенове жилице преко којих се храни биљка.

ОДРЖАВАЊЕ ПЛОДНОСТИ ЗЕМЉИШТА

Употреба стајњака и вјештачких ђубрива на земљиштима под јагодама заснива се углавном на истим принципима као и код осталих биљних врста. Ако се земљиште умногоме разликује по својој саставу, онда у том случају употребу вјештачких ђубрива обично одређује сваки узгајивач према својим сопственим условима. Потребу у вјештачким ђубривима могу се одредити кроз примјену разних врста биљних хранива — азота, фосфора и калијума, посебно у разним комбинацијама и у разним количинама, на малим парцелицама под јагодама за које се воде подаци о приносима воћа. На сличан начин може се доћи до огледа са утицајем различитих количина стајњака на малим парцелицама. Уопште узевши, плодност земљишта се може најбоље

установити прије подизања јагодњака.

Добар принос јагода односи из земљишта знатне количине азота фосфора и калијума. Већина земљишта на западу Америке, изузев грубо пјесковитих земљишта, била су некад довољно богата хранљивим материјама, да се може обезбједити добра производња и без вјештачких ђубрива, уз услов да су физичка својства земљишта добра. Ипак, ако је земљиште било одржавано у задовољавајућим условима додавање хумуса и одговарајућим наводњавањем и обрадом, онда у том случају многа земљишта немају потребу за вјештачким ђубривом или стајњаком. У многим рејонима, међутим, узгајивачи су се увјерили посљедњих година да је употреба вјештачких ђубрива рентабилна, као и да најцелиходнија примјена ових ђубрива варира код разних земљишта и земљишних услова. Много се може учинити на томе да се створе врло родни јагодњаци на тај начин што би се утврдило да ли је земљиште у најбољем стању плодности прије подизања самих јагодњака.

НАВОДЊАВАЊЕ

Јагоде захтијевају знатне количине влаге не само у вријеме кад имају плодове већ кроз читаву вегетациону сезону. Пошто им је коријенов систем плитак, површински слој земљишта мора да има доста влаге, а наводњавања морају бити чешћа него код многих биљака чији коријен продире дубље у земљиште. Број заливања, међутим, зависиће највише од начина и броја прашења која се употребљавају у циљу конзервирања влаге и од типа и стања земљишта. Ако су бразде добро обрађене чим то дозвољава стање влаге после натапања земљишта, онда је у том случају број заливања водом мањи него у случају када је обрада занемарена. На лакшим земљиштима, за вријеме растења плодова у току вегетационог периода, земљиште под јагодама може да буде натапано сваких 4—6 дана, а на тежим земљиштима после сваке или сваке

друге недјеље. У вријеме када биљке још немају плодове, није неопходно да наводњавање буде тако често као у вријеме растења плодова, већ треба обезбиједити само толико воде колико је потребно за нормалан развој вегетације. Ово може да значи да треба заливати једанпут недјељно или само 4—5 пута за вријеме сезоне. Узгајивачи сматрају да је битно заливати неколико пута прве године како би дошло до стварања дубљег коријеновог система.

У вријеме кад почне сазријевање плодова обично се практикује заливање послје сваког брања јагода. Понекад, кад постоји опасност да вода у браздама неће моћи бити апсорбована прије следећег брања јагода онда се може јагодњак натапати из два пут на тај начин што би се свака непарна бразда наводњавала први пут, а свака парна други пут. Берачи би у томе случају пролазили кроз ненапаен бразде.

У Калифорнији, нарочито у долини Санта Клара, неке сорте јагода дају плодове у вријеме од неколико мјесеци почев крајем марта или почетком априла до септембра или октобра, а некад чак и до децембра. У тој држави, због тога, биће потребно наводњавање за јагодњаке у роду за много дуже вријеме него у државама гдје се производе јагоде само почетком љета. У западном Орегону и Вашингтону се корисно употребљава орошавање, као систем наводњавања, а обавља се само једанпут до трипут за вријеме љета у циљу обезбјеђења потребног пораста биљака. Овај систем је у употреби на земљиштима код којих се не може примјенити гравитационо наводњавање.

ЈАГОДЕ КАО МЕЃУУСЈЕВ

Јагоде се врло често узгајају као међуусјев у воћњацима и виноградима на већини наводњаваних терена. Гдје је обезбјеђење водом под контролом узгајивача и гдје се може обезбиједити довољна количина за потребе воћака и чоко-та који се узгајају као стални засади као и за потребе јагода, овај план је практичан. Ако се посту-

па правилно, јагоде могу надокнадити већи дио трошкова око узгоја воћњака и винограда до стицања на род. У неким крајевима јагоде се узгајају као међуусјев у трешњаџима и бресковцима, а много мање у воћњацима гдје се узгајају остале врсте воћа. Такође се често узгајају у виноградима. Јагоде које се саде у исто вријеме кад и лозни калемови остају ту све док не постану непродуктивне или док не захтијевају за свој пораст површину која им је потребна, код узгоја у чистом засаду. Обично се од јагода добију четири бербе прије него се почу-пају.

На наводњаваним теренима узгој јагода као међуусјева у воћњацима није препоручљив, изузев у изузетно повољним условима.

ТРАЈАЊЕ ЗАСАДА

Дужина времена за узгој засада јагода зависи углавном од производности истих. Ако је садржај хумуса обилат и ако биљне болести и штеточине не претстављају опасност, засад јагода може производити плодове неколико година. У Калифорнији су обично приноси највећи у другој години. Велики приноси се такође могу добити у неким рејонима у 3—4 години, а послје тога времена засади се обично одржавају још 3 или 4 године.

ОБНАВЉАЊЕ ЗАСАДА ЈАГОДА

У Орегону и Вашингтону се периодично одрезују врхови биљака на површини земље, чим се обави берба плодова. Ова мјера спречава развој извјесних биљних болести и штеточина код јагода. Уклањање врхова одмах по обављању бербе побољшава будући пораст, а ако се одлаже ово уклањање може доћи до оштећења биљака. Нови пораст почиње одмах и каснија обрада таквих јагодњака захтијева мање радне снаге него што би обично било потребно.

Општа је пракса у Калифорнији да се почисте сви стари и уги-

нули листови и то обично у децембру и јануару. Ова мјера се предузима из чисто здравствених разлога да би се спријечила појава бивљних ваши и гљивичних обољења на иструлим листовима у ком случају би се ова гљивична обољења пренијела на воће ако би вријеме било кишовито. Мада ова мјера захтијева прилично радне снаге и прилично је скупа, ипак је узгајивачи сматрају као врло важну како за сузбијање биљних штеточина тако и за раније стасавање плодова и њихову величину. Неки сматрају да је боље почупати старе листове него их резивати.

У неким крајевима Запада гдје је у употреби садња у широким редовима, биљке се обично проређују одмах по кидању листава. У неким случајевима ово се врши на тај начин што се између леја врши орање са обије стране реда, а остали дио реда се проређује помоћу мотике. У осталим случајевима двије трећине ширине сваког реда може се орати, укључујући ту и биљке које су претходно дале плодове. Касније у сезони, врежице које су се довољно развиле заузимају мјесто оних које су уклоњене. На тај начин биљке које су биле испрпљене родношћу замјењују се новим, ја-

ким биљкама за производњу плодова у сљедећој сезони.

У многим дјеловима овога рејона сматра се да је корисно употребљавати вјештачка ђубрива у ово вријеме. Ако се јагодњак наводњава, вјештачка ђубрива се могу давати одмах после бербе. У ненаводњаваним јагодњацима вјештачка ђубрива се могу давати непосредно прије почетка јесењих киша.

БЕРБА

Сезона бербе много отступа у разним дјеловима наводњаваних подручја, а зависи како од климе тако и од сорте. У Јужној Калифорнији и Клондајку највећа производња је у марту, априлу, мају и јуну, а у каснијим мјесецима је врло мало или је уопште нема до сљедеће сезоне. Главне сорте које се узгајају у централној Калифорнији обично рађају непрекидно од априла до јуна, а у мањој мјери и до октобра или новембра. Већином јагоде које сазријевају уљето и јесен износе се на локална тржишта и на Исток. У Орегану већина сорти даје плодове само у вријеме првих мјесеци љета.

Превео са енглеског
Инг. М. Шановић